Въспоминаніе за Никола Д. Катранова отъ Свищовъ, който са поминѫ въ Венеція на 1853 година, на дваесе-четыре-годишенъ възрастъ, а са е училъ въ Императорскый Московскый университетъ.

За да обыкнемъ добры-тѣ хора,
Намъ не ни трѣба тъй много врѣме.
Двѣ-тры недѣли или четыре,
Безъ много думы, безъ увѣренья,
А тамъ усѣщашь, какъ ти въ сьрдце-то
Любовь и дружба са вкореняватъ.

Онѫзъ годинѫ, по това врѣме,
Далечь отъ мѣсто, гдѣ сме родены[1]),
Далечь отъ майка, баща, роднины,
Въ древня столица на родно племе
Мы са видѣхме и запознахме,
Чувства высокы тукъ ни сближихѫ.

Азъ още помнѭ, не ще забравѭ
Твои-тѣ думы прощалны, милы,
Кога да трьгнешь по пѫть желѣзенъ,
Далечь да идешь, здраве да трьсишь.
Азъ още помнѭ твой-тѣ въздышкы
Тежкы, печалны, като прѣдгробны!

Сякашь да бѣше жива раздѣла,
Гаче ли нѣщо намъ ѭ прѣдсказа,
Гаче безь да щешь нѣкаква жалость,
Печаль дълбока и неутѣшна
Бѣ на лице ти изображена:
Тѫй ты ны йзгледа, та послѣ тръгнѫ.

Другари вѣрны, до часъ послѣдній,
Бѣхѫ са сбрали да та проваждатъ:
Единъ прѣдъ другы та пригьртахѫ,
Весело здраве ти пожелахѫ!
Тѣ са възвихѫ, нъ азъ съгледахъ,
Кога изъ очи сьлзы ронихѫ...

Минѫ са зима, дойде и пролѣть,
Азъ се погледвамъ и са надѣѭ:
Книгѫ не пишешь, не са убаждашь,
По това мысляхъ скоро да дойдешь.
Но що да чуѭ, що да ми кажѭтъ:
„Умрѣлъ Катрановъ, умрѣлъ горкый-тъ!“

Каква загуба и каква жалость:
Каквы надежды и благы мысли
Са изгубихѫ и са затрихѫ!
Още пожално, кога помыслѭ,
Че онь поминѫ въ млады годины,
Въ возрастъ любезенъ, пъленъ отъ силы!

Нъ сьлзы наши тукъ не помагатъ,
Божѭ-тѫ сѫдбѫ не измѣнаватъ!
Духъ животворенъ, що си ты ималъ,
Любовъ къмъ брата, що си ты питалъ,
Вѣчно да вѣѭтъ изъ твой зеленъ гробъ,
Одушевляватъ българскый младъ родъ.

Прощавай, брате, прощавай, друже,
Нека ти бѫде на утѣшене —
Сьлза отъ сьрдце, отъ съжалѣне,
Да са утѣши твоя-та сѣнка,
Дѣто отсѫдѣ чуѭт са думы:
„Умрѣлъ Катрановъ, умрѣлъ горкый-тъ!“

Москва, 1853 год., август. 17.

Савва Филаретовъ

---

[1]) На 1852 год. заварихъ Ник. Катранова въ Москва. Поживѣхме заедно съ него до 2 недѣли. Извѣстный-тъ родолюбецъ г. Денкоглу узна отъ лѣкаръ-тъ, че Катрановъ е боленъ отъ чахотка, зе го съсъ себе и го заведе у Віенѫ, гдѣто го гледахѫ лѣкаре. Искуство-то като не можи да му помогне, посовѣтовахѫ му да отыде на по топълъ климатъ въ Венеціѭ, дано нѣщо, но и това не помогнѫ.

С. Ф.